

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного землеробства
Семена Антонця**

*25 листопада 2025 року
м. Полтава*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного
землеробства Семена Антонця**

25 листопада 2025 року

м. Полтава

ЗМІСТ

Писаренко В. М., Писаренко П. В., Писаренко В. В.	МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОСТАТЕЙ МАСШТАБУ С. С. АНТОНЦЯ	10
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН В УМОВАХ ОРГАНІЧНОГО ТА ВІДНОВЛЮВАЛЬНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА		14
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В.	ОПТИМІЗАЦІЯ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПОСІВІВ ЗА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	14
Павленко А. М., Самородов В. М.	СЕМЕН АНТОНЕЦЬ (1935-2022) У КНИЖКОВОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ: З ФОНДУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОУНБ ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО	19
Шиян О. О., Кузьменко Н. В.	ЕКОЛОГІЧНІ АКЦЕНТИ ВИСТАВКИ «СОВІСТЬ ЗЕМЛІ» (ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СЕМЕНА АНТОНЦЯ)	24
Вергунов В. А.	ІНОЗЕМНИЙ ЧЛЕН НААН Ф.Т. МОРГУН (1924-2008), ЩО ЗДІЙСНИВ НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИЙ ТРАНСФЕР ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ АГРАРНІЙ НАУЦІ	28
Кириленко І. Г.	ЖИВ І ТВОРИВ, ВИПЕРЕДЖАЮЧИ ЧАС	35
Опара Н. М.	ЕКОЛОГІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО В ЖИТТІ СЕМЕНА АНТОНЦЯ	39
Шарий Г. І.	СТАЛИЙ РОЗВИТОК – ГЕОПОЛІТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ	43
РОЗДІЛ 2. ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН ТА ЇХ РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ		46
Гуска А. І., Бродська В. Д., Коваленко Н. П.	БІЛА ГНИЛЬ ХРИЗАНТЕМИ (<i>SCLEROTINIA SCLEROTIORUM</i>): ОСОБЛИВОСТІ ПАТОГЕНЕЗУ ТА СТРАТЕГІЯ КОМПЛЕКСНОГО ЗАХИСТУ	46
Коваленко Н. П., Окунська М. О.	БІОЛОГІЯ, ШКОДОЧИННІСТЬ ТА ІНТЕГРОВАНІ МЕТОДИ ЗАХИСТУ РІПЧАСТОЇ ЦИБУЛІ ВІД ЦИБУЛЕВОЇ МУХИ (<i>DELIA ANTIQUA</i> MG.)	49
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Реута О. О.	БІОЛОГІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЧОРНОЇ ПЛЯМИСТОСТІ (<i>MARSSONINA ROSAE</i> (LIB.) DIET.) ТРОЯНД	51
Михайлик М. О., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П.	АНАЛІЗ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПОСІВІВ РІПАКУ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ХВОРОБ КУЛЬТУРИ	54

Мусієнко Н. О., Поспелова Г. Д.	КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ВІД ФУЗАРІОЗНИХ В'ЯНЕНЬ	56
Пелих В. Ю., Муха Б. Г., Яресько А. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФУНГІЦИДУ ПРЕВІКУР ЕНЕРДЖІ ПРОТИ ХВОРОБ ОГІРКА ЗАКРИТОГО ГРУНТУ	59
Сіренко В. О., Голуб О. Р. Лавріненко І.Г. Лісовий В.М.	ХВОРОБИ КАЧАНІВ КУКУРУДЗИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОШКОДЖЕННЯМИ КУКУРУДЗЯНИМ СТЕБЛОВИМ МЕТЕЛИКОМ І БАВОВНИКОВОЮ СОВКОЮ	61
Чамара Р. С., Коваленко Н. П.	САМШИТОВА ВОГНІВКА У ЗМІШАНИХ НАСАДЖЕННЯХ: РИЗИКИ ТА АДАПТАЦІЯ	65
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО РОСЛИННИЦТВА І ЗЕМЛЕРОБСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ		68
Vasko O. A., Tyshchuk D. V., Hlushchenko L. A.	SPECIES COMPOSITION OF PATHOGENIC FUNGI AND SUSCEPTIBILITY OF MEDICINAL PLANTS	68
Баган А. В., Гордієнко Д. А.	ПІДБІР СОРТИМЕНТУ ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ МАЛОГО САДУ	72
Баган А. В., Дмитришина О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ТА ВИРОЩУВАННЯ РОСЛИН ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ В УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА	74
Баган А. В., Маслівець О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ	76
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ВИРОЩУВАННЯ КІНОА (<i>CHENOPodium QUINOA L.</i>) ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ НІШЕВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	80
Баган А. В., Мусієнко Н. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЧІА (<i>SALVIA HISPANICA L.</i>) В УКРАЇНІ	82
Баган А. В., Рощепа Д. О.	МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ У СЕЛЕКЦІЇ ТРОЯНД	84
Бараболя О. В., Храпач А. О.	ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ: ПОКРОКОВИЙ ПОСІБНИК	86
Барат М. Ю., Баган А. В.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО	92
Барат Ю. М., Дудка Є. О.	ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЖИМОЛОСТІ (<i>Lonicera caerulea L.</i>) У ПРОМИСЛОВОМУ САДІВНИЦТВІ	94
Білявська Л. Г., Буцький О. С., Білявський Ю. В.	ВРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗА ОПТИМАЛЬНОЇ НОРМИ ВІСІВУ НАСІННЯ В УМОВАХ ПОСУХИ ТА СТРЕСУ	96

Основою оформлення є багатоярусність, яка дозволяє створити об'єм без перевантаження ділянки й підкреслити окремі акценти. Для малих садів добирають компактні та повільноростучі рослини, які легко формуються й не загущують простір. Часто використовують декоративні чагарники – спірею японську сортів “Goldflame” і “Little Princess”, що вирізняється яскравим листям і стабільною декоративністю. Важливу структурну роль відіграють карликові хвойні, зокрема туї західні “Danica”, “Mirjam” чи “Golden Globe”, які застосовують у бордюрах або як солітери. Серед багаторічників найбільш популярними є хости компактних сортів (“Blue Mouse Ears”), гейхери (“Fire Chief”, “Lime Rickey”) і лаванда (“Hidcote”), які забезпечують кольоровий контраст і сезонність композицій. Для вертикального озеленення часто використовують плющ, клематиси й жимолость, що дозволяє прикрасити стіни, перголи та створити “зелені панелі” без втрати площі. Декоративні злаки, як от пенісетум “Little Bunny” чи костриця блакитна, додають легкості та динаміки, створюючи природний характер саду. Раціональне озеленення малого саду також передбачає використання контейнерних рослин і різних типів покриттів - плитки, гравію, ґрунтопокривних рослин - які допомагають структурувати простір і зробити його зручним [1].

Таким чином, завдяки правильному добору компактних культур та продуманій композиції малий сад може виглядати доглянутим, гармонійним і декоративним упродовж усього року.

Бібліографія:

1. Королівське садівниче товариство (RHS). Проектування посадок для малих просторів URL: <https://www.rhs.org.uk/garden-design/design-with-plants/planting-design-for-small-spaces>
2. Gardeners' World. 35 ідей дизайну малого саду. URL: <https://www.gardenersworld.com/how-to/maintain-the-garden/small-garden-design-ideas/>
3. Vidnova. Рекомендації щодо озеленення прибудинкових територій: добір рослин для міського середовища. URL: <https://vidnova.info/wp-content/uploads/2023/10/Plants-for-Zp.pdf>.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДБОРУ ТА ВИРОЩУВАННЯ РОСЛИН ПРИ ОЗЕЛЕНЕННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ В УМОВАХ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Баган А. В., Дмитришина О. В.

Полтавський державний аграрний університет

Озеленення територій навколо адміністративних об'єктів виконує відразу декілька важливих функцій – іміджеву, соціальну та екологічну. Але, з погляду рослинництва, такі місця є екстремальними зонами для вирощування, де рослини

змушені існувати на межі фізіологічної стійкості та витривалості. У підсумку стан таких насаджень стає залежною від трьох пов'язаних між собою етапів:

1. Науково обґрунтованого підбору асортименту рослин фахівцями в галузі садово-паркового господарства;
2. Дотримання розроблених правил агротехніки посадки та вирощування культур;
3. Кваліфікованого догляду з правильним поливом, підживленням та стрижкою.

Проте, на практиці ж ми бачимо, здебільшого, формальний підхід, що спрямований на миттєву декоративність замість довгострокової життєздатності рослин [1]. Це призводить не лише до швидкої деградації зелених насаджень, а й невиправданих та завищених економічних витрат, що є досить актуальним питанням для сучасних міст України в умовах воєнного стану та обмеженого фінансування. Тому метою моєї роботи є аналіз та систематизація ключових проблем, що виникають на кожному з вище згаданих етапів при озелененні адміністративних об'єктів в умовах міського середовища.

Проблематика підбору рослин. Помилки, які було допущено на етапі вибору рослин, неможливо виправити за допомогою догляду в подальшому. Головна проблема – ігнорування фактору резистентності, віддаючи перевагу лише естетичним уподобанням. Невідповідність умовам: часто можна помітити, що обираються класичні, невибагливі паркові рослини (липа дрібнолиста (*Tilia cordata*), ялина звичайна (*Picea abies*)), які є чутливими до засолення та ущільнення ґрунту, а також до загазованості [2, 3].

Небезпека монокультур: щоб створити строгий і формальний стиль, який притаманний адміністративним будівлям, досить часто використовують однотипні посадки (довгі алеї або живоплоти з одного виду, наприклад, туї західної «Смарагд» (*Thuja occidentalis 'Smaragd'*)). Такі насадження стають ідеальним середовищем для розмноження шкідників (попелиця, павутинний кліщ, щитівки) та хвороб (іржа, фітофтора) [3].

Ігнорування карантинного контролю: інколи посадковий матеріал, особливо імпортований, вже приходить інфікованим або з шкідниками, що створює фітосанітарну загрозу для усього об'єкта [1].

Проблеми вирощування та агротехніки посадки. Навіть правильно підібрана рослинна група, не зможе вижити у непридатному субстраті. Саме на етапі посадки закладаються рішення таких фундаментальних проблем.

Деградація ґрунтового середовища:

Надмірне ущільнення: ґрунт, що був ущільнений будівельною технікою та пішоходами, втрачає пористість. В результаті це призводить до блокування росту коренів, порушення газообміну, низької водопроникності та кореневої аноксії [4].

Засолення: особливо шкідливим є вторинне сезонне засолення протижелезними реагентами (NaCl), що викликає осмотичний стрес і фізіологічну посуху.

Агротехнічні помилки при посадці:

Заглиблення кореневої шийки: в такому випадку вона опиняється під землею, де пріє і починає гнити. Це призводить до поступової загибелі рослини.

Неправильна підготовка посадкової ями: використовувати деградований ґрунт замість родючого субстрату, не створювати дренаж у місцях застою води – категорично згубно для рослин.

Ущільнення посадок: в кожній рослині має бути відповідна та достатня площа живлення.

Проблематика догляду та утримання. Догляд після посадки є важливим та вирішальним, щоб рослини адаптувалися, але доволі часто саме тут відбувається найбільше порушень агротехніки [1].

Хаотична обрізка є найбільшою проблемою. Замість обґрунтованої санітарної чи формувальної обрізки, комунальні служби проводять варварське зрізання верхівки та видалення основних скелетних гілок дерев і кущів. Сюди ж можна віднести і механічні пошкодження камбію газонокосарками і тримерами, що призводять до переривання транспортування поживних речовин у рослині [4].

Відсутність системи поливу та живлення нововисаджених рослин протягом перших 2-3 років є ще однією вагомою проблемою. Такі заходи мали б компенсувати низьку вологість та бідність міських ґрунтів, натомість це майже ніколи не забезпечується.

Отже, ефективне озеленення адміністративних об'єктів вимагає капітальної зміни підходу: від звичайного декорування до комплексного фахового рослинництва. Вирішення нагальних проблем можливе лише завдяки використанню резистентних видів рослин, обов'язкову підготовку ґрунтів та зміну застарілих і недоцільних практик професійним доглядом на засадах сучасної арбористики та ландшафтному дизайні.

Бібліографія:

1. Іванченко А.Є. Проблеми утримання зелених насаджень в урбанізованому середовищі. Вісник Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова. *Ландшафтна архітектура*. 2019. № 1(5). С. 45-52.
2. Брошко Є.О. Газостійкість деревних рослин в умовах урбанізованого середовища: Монографія. Запоріжжя: ЗНУ. 2011. 190 с.
3. Гринник Г.Г. Асортимент деревних рослин для формування стійких насаджень в умовах техногенного забруднення середовища. *Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість*. 2011. Вип. 37. С. 11-16.
4. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: підручник. Львів. Світ. 2005. 456 с.